

EXTRA OPDRACHT 'ECHT WAOR? ECHT WAOR!'

BIJ KATERN 4: Een preek in de boetenlocht

1. Lees de tekst.

Hervörmers

Aj wat veraandern wilt - zoas de regels van een spel of de regels hoe oj met mekaor umgaon moet in de klas - dan bi'j een hervörmer. En as de regels daornao veraanderd bint, wordt het spel aans speuld of gaoj aans met mekaor um in de klas. Je hebt dan het spel en de umgang met mekaor hervörmd.

Jouw hervörming

Kies een sport of een spel waor aj veul aordigheid an hebt. Dat spel of die sport hef regels. En der is vast wal een regel bij, waor aj een hekel an hebt. Schrief hierunder op welke regel dat is. Schrief ok op hoe of die regel volgens jou veraanderd worden mot.

Mien spel of sport:

De regel waor ik een hekel an heb:

Ik stel veur de regel zo te veraandern:

2. Lees de tekst

Hervörmers van vrogger

Zo rond het jaor 1500 waren der ok hervörmers, bijveurbeeld Erasmus en Luther. Erasmus vun dat mèensen en landen aans met mekaor umgaon mussen. Hie wol meer vrijheid en vrede. Luther vun dat de regels binnen de kerk veraanderd worden mussen.

Beide mannen hebt daor boeken over schreven, die veul invloed kregen hebt.

Erasmus

Zie denkt dat Erasmus in 1469 in Rotterdam geboren is. Hie was de zeun van een priester. Het was al gauw dudelk dat e monnik worden zul. Eerst gung e naor een

kostschoel en laoter gung e naor het klooster Steyn in de buurt van Gouda. Hie har veural veul belangstelling veur de bibliotheek van het klooster. Hie las daar veul over de Oldheid en hie las boeken van schrievers oet die tied.

Maor het kloosterleven met zien strenge regels was niks veur Erasmus. Hie gung dan ok vort oet het klooster en gung as geleerde an de reis deur Europa. Hie verdiende zien geld met het schrijven van allerhande artikels en boeken. Zien teksten gungen der vaok over hoe mènsen zich zulden moeten gedraogen. Hie schreef dit soort boeken veur belangrieke mènsen, zoas lu van adel, maor ok veur het gewone volk.

Ok schreef Erasmus veul over de biebel. Hie wol geern dat elkenien belangrieke stukken oet de biebel oet de kop opzeggen kun: de boer as e an 't ploegen was, de wever an zien weefgetouw en de reiziger op zien reis. Zölfs vrouwen mussen de biebel lezen, vun Erasmus, en dat was doedertied een biezondere miening.

Vanof 1517 kwam der aal meer onienigheid in de kerk. De Dautser Maarten Luther har nogal wat an te marken op de kerk en hie wol dat der een hieleboel aans gaon zul. De rooms-katholieke kerkleiders wolden dat niet en zie zetten Luther oet de kerk. Luther begunde toen met zien volgelingen een neie kerk: de protestantse of 'gereformeerde' kerk.

Erasmus dacht over een hieleboel zaaken net as Luther. Toch wol of duurde Erasmus gien keuze te maoken. Hie wol niet oet de rooms-katholieke kerk gaon en hie hoopte dat gezond verstand de dinger wal oplössen zul.

Luther

Maarten Luther weur in 1483 geboren in een boerengezin in de plaots Mansfeld in Duutslant. Hier gung e ok veur 't eerst hen schoel. Naodat e naor nog een paor aandere schoelen gaon har, gung e naor de universiteit in Erfurt. In 1507 weur e priester, maor hie was het aal vaoker niet iens met een hieleboel zaaken die met het geleuf van doen hadden.

Wij gaot even naor de tied rond het jaor 1500.

De paus hef een geweldig mooi ontwarp maoken laoten veur een neie St. Pieterskerk in Rome. Met een enorme koepel. Het zul de mooiste en de grootste kerk van Europa worden. Dat zul wat kosten, maor zoveul geld har de paus niet. Nóg niet.

Daorum bedacht de paus wat! Hie meuk brieven waarin e vertelde dat geleuvige mènsen die wat verkeerds daon hadden heur straf ontlopen kunden deur geld te betalen. Zukke brieven weurden 'aflaten' nuumd. Zo'n aflaat was vreselijk duur, maor aj geleuvig waren hadden ie dat der geern veur over. Want met zo'n aflaat hadden ie veul meer kans um oeteindelijk in de hemel te kommen.

De paus stuurde de monnik Tetzal naor Duutslant um daar aflaatbrieven te

verkopen. Tetzal vertelde het volk hoe gloepends belangriek het was um een aflat te kopen. Zo'n brief haj gewoon neudig, ie kunden der niet zunder. En de mènsen kochten gern. Veur zuchzölf, maor ok veur pap en mam of opa en oma die al oet de tied kommen waren. Het geld stroomde binnen. De paus kun tevreden weden.

Toen Luther van de aflaten heurde, weur e vreselijk kwaod. Wat een bedriegerij! En dat nog wal deur de paus zölf!!! Luther kwam in actie. Op een groot vel papier schreef e alles wat e niet goed vun. Daornao gung e naor de kerk en meuk het papier met spiekers vast op de grote deur. Een liest met wal 95 stellingen van dinger die der mis waren in de rooms-katholieke kerk. Luther wol gern dat elkenien het lezen zul, dat de mènsen derover proten gungen. Zo zul het aans worden in de kerk. Het was feilijk best gevaorlijk wat Luther dee. Der waren wal ies vaoker mènsen west die het niet iens met de kerk waren en tegen heur was streng tegen optreden. Mènsen die kritiek hadden, weurden kettters nuumd en met die kettters leup het miestal slecht of.

Toen de paus heurde wat Luther vun en wat e daon har, weur e woest. Hie schreef Luther een brief. As die zien stellingen niet terughaolen zul, weur e deur de paus oet de kerk zet. Maor Luther dacht er niet an en volgde zien eigen kop. Hie gung niet doen wat de paus van hum wol. Intied dat zien volgelingen derbij stunden, gooid'e de brief van de paus in het vuur.

3. Wat heurt bij wie?

Kies oet:

kerkhervörming, zeun van priester, klooster, kritiek op paus, 95 stellingen, blef in rooms-katholieke kerk, verlat de rooms-katholieke kerk, kritiek op gedrag van mènsen, priester, kostschoel, biebelteksten oet de kop opzeggen, boerenzeun

4. Zoek op.

Hoe is het met Luther oflopen? Zoek het op en schrijf dit in een paar zinnen op.

5. **Bedenk** 3 stellingen over dingen op school waarvan jij vindt dat die veranderen moet. **Schrijf** ze in de brief hieronder. **'Timmer'** de brief op het prikbord in de klas.

